

Programazioa
ARTE
ESZENIKOAK

Donostiako kultur azpiegituren garapenak, kulturaren arlo guztietan, baita zuzen-zuzeneko arteetan ere, aukera zabalak eta askotarikoak ematen dizkio hiriari kultur garapenerako.

Arte eszenikoei dagokienez, emanaldian eta gertaera eszenikoaren garapenean lortutako kalitateak, bai eta formatuen eta kontzeptu eszenikoen aniztasunak ere, ikus-entzule askorengana iristeko bidea ematen dute, eta proposamen sorta zabalean sakontzeko, hasi klasizismotik (gaur egungo begiradatik betiere) eta proposamen abangoardiako eta arau-hausleagoetaraino. Ohitu egin gara, eta batzuetan ez gara ohartzen Donostiak dituen azpiegituren ugariak. Ugaritasun horrek, erdialdetik auzoetara (edota alderantziz) doan garapen horri esker, aukera handia ematen digu eduki eta formatuetan, eta horrek izugarri errazten du arte eszenikoetako lan publikoa eraginkorragoa izatea eta helburuak anbizio eta asmo handiagoz betetzea.

VICTORIA EUGENIA ANTZOKIA

Victoria Eugenia Antzokia

erreferentziatzko antzokia da, eta gero eta erreferentziatzkoago urtetik urtera, hirian, probintzian eta are Espainiako estatuko antzerki-panoraman. Urtebetean asko egin daiteke. Historia egiten jarraitzen dugu **Voltaire & Rousseau. La disputa** eta gisa horretako ikuskizunekin. Bi filosofoek beren ideiak jartzen dituzte aurrez aurre, Josep María Flotats eta Pere Ponce aktoreen *tour de force* batean. Produzio hori Centro Dramático Nacional-ek eta Josep María Flotatsek sinatua da. Espainiako eszenako beste nor handi batek, Juan Echanovek, **Rojo** ekarri zigan, John Logan dramaturgo eta gidoigilearen antzerki-arrakasta handiena, sei Tony sari irabazia baita testua (Obrarik Onenari ematen zaiona barne).

Sergio Peris-Menchetak ere ikuskizun bikaina ekarri zigan,

Lehman familiako hiru belaunaldiren historia kontatzen duena. Familia hori giltzarri da kapitalismo modernoaren eraikuntza eta nondik norakoa ulertzeko, eta **Lehman Trilogy** modu zorrotz eta ironikoan erakusten du hori.

Jose María Pouk Zizeron gorpuzten du **Viejo amigo Cicerón**en. Zizeronek hezur-mamitzen du bere sineste politikoen koherentziari are inguruabar kontrakoetan ere eusten dienaren zintzotasun moralak.

Udan, proposamen-jaialdi bat, harribitxi eszenikoen sorta bat, kolore leherketa bat ikuskizunetan, Imanol Arias **El coronel no tiene quien le escriban**, edo Lolita **La fuerza del cariño**, edo Beatriz Carvajal **Volvió la noche**. Eta horra hor La Fura dels Baus edo The Hole edo Malandain Ballet izen handiak ere. Udako programarako, ikuskizun jostagarriak bilatzen dira, baina baita gai eta eduki interesgarriak eta esanguratsuak planteatzen dituztenak ere.

ANTZOKI ZAHARRA

Antzoki Zaharrak, Donostiako bigarren antzokia izaki, Victoria Eugenia Antzokikoaren antzeko programazioa du. José Sacristán, Ana Morgade, Santi Rodríguez, Jorge Blass izan ziren han udan, besteak beste, guztira ehun inguru izan baitziren. Antzoki Zaharraren programazioaren ezaugarri bi euskarazko antzerkia eta autore-antzerkia dira, **autore** hori **emakumea** da maiz, eta hartara ikusgai jartzen da emakumeek rol sortzaileetan eta zuzendari gisa egiten duten lana. Programazioak

Rojo

leku egin die emakumeen eta gizonezkoen arteko berdintasunerantz bizitzako arlo guztietan egiten diren urratsei. Emakumeen historiak kontatzea, emakume oso garrantzitsuak ikusgai paratzea gauzak auzitan jartzeko edota, gutxienez, galderak egiteko. *Una habitación propia*, Clara Sanchisekin, edo *Deje su mensaje después de la señal*, Tanttaka Teatroaren eskutik.

Antzoki Zaharra Euskal Herrian den euskarazko antzerkiaren programazio egonkor eta erregular bakarraren zutabe nagusia da, eta badira zenbait urte horretaz arduratzen direla Donostia Kultura eta Euskararen Udal Departamentua. Kale Nagusiko agertokitik pasatzen dira euskarazko antzerkian dabilizan konpainia gehienak, hala nola Tartean, Txalo, Vaivén, Borobil, Tanttaka... Nabarmentzekoak, **Argiaren hautsa**, **Roman eta Julieta** edo **Utzi zure mezua seinalearen ondoren**, gaztelaniaz aipatu duguna. Urtero, martxoaren 27an, Munduko Antzerki Egunean, Donostia Antzerki Saria ematen zaio aurreko urtean helduentzat programaturiko euskarazko ikuskizunik onenari. 2019an, Vaivén Teatroaren **Sherezade eta tipularen azalak lanak** irabazi zuen.

GAZTESZENA

Gazteszenan, **Zaldi urdina** euskarazko antzezlanak aretoa bete zuen berriz ere Artedrama + Axut! * Dejabu Panpin Laborategiak sinatutako euskarazko fenomeno bat, Donostia Kulturak koproduzitua. Bestetik, Gazteszenak eszena garaikidearekin duen konpromisoa agerian geratzen da urtez urte. **Matarile** eta **Tizina** dira horren adierazle argiak. Zirkuan, **Romeo Circok** eta **Defraktok** bere marka utzi zuten Egiako aretoan.

Imanol Larzabal aretoak formatu txikian eta **Gazteszenak** abangoardian egiten duten lana nabarmentzekoak dira. Eskaintzen dituzten ikuskizunak gako dira Donostia Kulturaren jarduna jardun oso eta globalizat hartu ahal izateko. Estilo desberdinak, kontzeptu desberdinak eta gorabidean diren artistentzako aukera bat. Imanol Larzabalek Espainiako estatuan gorabidean diren konpainiak programatu zituen: **Nueve Teatro**, **Perigallo Teatro**, **Teatro del Temple**, besteak beste.

Ikuskizun handiei (edo ikuskizun herrikoiagoei) dagokienez, Victoria Eugenia Antzokitik pasatu ziren, esate baterako, **La Fura dels Bausen** **Carmina Burana** edo **The Hole Zero**, XXI. mendeko kabaret moderno baten adierazlea.

DANTZA

Dantzari dagokionez, berriz, bi lankidetzatza-ardatzi eusten diegu: **Kukai**, Espainiako Dantzaren Sari Nazionala, eta **Malandain Ballet**, zeinak 2019an **Marie Antoinette** eta **Sirènes** aurkeztu baitzituen, bigarrena ingurumenaren gai bati buruz. Malandain Ballet eta Kukai parte-hartzaile nagusiak dira urte osoan zehar antolatzen diren **prestakuntzarako eta dantzaren alderako sentsibilizaziorako jarduera koreografikoetan**: topaketak, eskolak, lantegiak, laborategiak eta abar. Eta Donostia Kulturak urte osoan zehar duen jarduera koreografikoa ikusgai jartzeko eta ezagutzera emateko, 2019an **Ballet T Egunak**en bigarren edizioa egin zen: Ikasleentzako emanaldiak, kale-emanaldiak, erakusketak, lantegiak... denen artean asteburu betea osatu zuten dantzaren inguruan.

Emanaldien artean, **Zero visibility**: gure espeziearen biziraupena da koreografia honen gai nagusia, non zazpi dantzari ari baitira antzerkitik hartutako elementu eszenografiko, poetiko eta multimediekin, diseinu minimalista batez... Ohiz kanpoko esperientzia, Christel Johannessen-ek zuzenduriko Zero Visibility Corp dantza garaikideko konpainia norvegiarraren eskutik. **Notre Dame de Paris** lanak, Victor Hugoren eleberri ospetsuan

Carmina Burana, La Fura dels Baus

The Hole Zero

inspiratua noski, XV. mendeko Pariseko bazter triste eta ilunetara garamatza, eta han Quasimodo aurkituko dugu, amodioa eta heriotza batzen dituen historia honetako protagonista, zeina mundu guztiak ezagutzen baitu *Notre Dameko konkorduna* goitizenez. Balletto di Siena 2011n sortu zen, proiektu handinahi bat garatzeko xedez: dantzari gazteei lan-mundura iristeko bidean laguntzea dagoeneko arte-munduan eskarmentu handia duten profesionalekin jardunez. Bere ibilbidean jaso dituen aipamen eta sari askotarikoek erreferentziatzeko dantza-konpainia bihurtu dute European, goraldean dena. Azpimarratzekoak Los Vivancos etorri izana, Verdiniren 25. Urteurrena, Taiat Dansa, Kubako Ballet Nazionala... Amaitzeko, aipatu beharrekoak dira Jesús Herrera eta bere konpainiaren **Hamlet. La danza del melancólico**, flamenko hutsean, eta Olga Pencet Espainiako Dantzako Sari Nazionalaren ikuskizun bikaina, flamenkoa hau ere, **La espina que quiso ser flor o la flor que soñó**

con ser bailaora. Bide berriak biak ere, gelditu gabe berritzen den flamenkoarentzat. Jesús Rubio Gamok **Gran bolero** aurkeztu zuen, pieza koreografiko aparta. Erresistentziaren neke-plazerei buruzko pieza bat da, atseginetik akidurarako iragaiteari buruzko dantza setatsua, partekatzen ditugun denbora eta espazioa, betea eta iheskorra, bihotz-pilpira eta sosegua ospatzeko dantza. **Gran Bolero** aukera ederra da zera gogoratzeko: noizbait erabaki genuela sinestea ezen dantzak eta musikak orotarik salbatuko gintuztela.

Ezin ahaztu Egia Kultur Etxeko **Gazteszena** aretoak dantza garaikidearen inguruan egiten duen lan itzela. Judith Argomaniz, Antonio Ruz, Mujika & Osa, Ana Vallés eta beste artista batzuk. Eta ikuskizunen artean, Lasalaren **Iu & Fetás**, Mujika & Osaren **Kenophobia** edo Matarileren **Los limones&la nieve**.

Amaitzeko, azpimarra dezagun, halaber, **Dantzaren Profesionalen**

Elkarteak dantza sustatzeko eta garatzeko egiten duen lana, zeinaren adierazlerik nabarmenena Dantzaren Hilabetea baita, eta, zehatzago, Dantzaren Gala, Victoria Eugenia Antzokiarekin lankidetzan. Ez dugu ahaztu nahi Verdini, ez eta dantza urbanoak, tradizionalak edota flamenko hutsa interpretatu zuten konpainiak ere. Denen artean, urte koreografiko kolore-anitza eskaini ziguten.

HAURRAK ETA GAZTEAK

Haurrentzako programazioa.

Arte eszenikoek hitzezko eta gorputz bidezko adierazpena garatzen laguntzen dute, eta buru-azkartasuna eta amets eta hegan egiteko gaitasuna pizten. Onura dakarkiete, halaber, hizketari, dikzioari, kontzentrazioari, gogoetari eta sormenari. Ikus-entzuleria berriak sortzeak, arte eszenikoak etxeko txikienez ere onak direla sinestea eraman gaitu antzerki- eta dantza-programazio egonkorak osatzera kultur etxe guztietan. Batzuk auzoari zuzenduak; beste batzuk, berriz, hiri osoari, hala nola udal antzokietan eta kultur etxeetan diseinatzen direnak; zehazki, Egia, Lugaritz eta Altza kultur etxeetan. Udan izan ezik, esan dezakegu asteburu guztietan dagoela programaturik ikuskizun bat gutxienez Donostian.

Eskolatik antzokira proiektu sendoa da gaur egun, eta hazi eta hazi egin da etengabe 2009an lehen edizioa egin zenetik.

Arte eszenikoak etorkizuneko ikus-entzuleei hurbiltzea ardatz estrategikoa da Donostia

© Juantxo Egaña

Utzi zure mezua seinalearen ondoren, Tanttaka Teatroa

© E. Moreno Esquitel

Garai Zekenak, Arriaga Teatroa

Kulturarentzat ikus-entzuleria berriak sortzeari dagokionez. Gazteenei arte eszenikoak maitatzen irakastea, zuzeneko arteak maitatzen irakastea, oso osagarri garrantzitsua iruditzen zaigu haien heziketa akademikoan eta pertsona gisa.

Programa hau 10 ediziotan martxan jarri eta gero, esan dezakegu bete-betean asmatu genuela hain prozesu aberasgarriari ekitean, ikusirik zer emaitza izan dituen eta zer-nolako balorazioak izan dituen urtez urte. Edizio bakoitza hazi egin da adin-tarte guztietan, bi urteko haurretatik hemezortzi dituztenetara.

Edizioren batean parte hartu duten ikastetxeek jarraitu egin dute ondorengoetan, eta, beraz, ondorioztatu dugu proiektuak sortu duen interesaren emaitza dela erakutsitako leialtasun hori.

2019ko edizioan, **8.543 haur eta gazte** izan dira programaturiko **6 ikuskizunen 45 emanaldietan**

(ikusizun bat adin-tarte bakoitzeko). **33 ikastetxek** hartu zuten parte, **127 taldek** guztira.

Ordu Gaztea 903 gaztek atera diote onura "ordu gaztea"ri, hau da, **3 euroren** truke ikuskizun batera joan direnek, zeinahi zelarik berezko prezioa; frogatu ondoren, betiere, 30 urtetik beherakoak zirela eta sarrera kasuan kasuko funtzioa hasi aurreko 30 minutuetan erosita. Ekintza positiboa gazte jendeari begira, adin horietakoei ikuskizunetarako irispidea eskaini nahi diena, arte eszenikoen alderako zaletasuna eta loturak sortuz joan daitezten.

DFERIA

dFERIA, arte eszenikoen feria, ikus-entzuleen eta kritikarien artean arrakasta handia lortuta amaitu zen, "oso sentsazio onekin". 2019an, **dFERIAren 25. edizioa** egin zen, **boterea leit motivtza** hartuta, eta 38 ikuskizunen

48 funtzio programatu ziren, 11 agertokitan. Guztira, 18.000 lagun baino gehiago izan ziren programaturiko emanaldietan, eta, batez beste, %85ekoa izan zen aretoen okupazioa. Akreditaturiko pertsonen dagokionez, 2019an 540 izan ziren profesional akreditatuak (hau da, aurreko urteko edizioan baino %4 gehiago). Diziplinaka, %37 antzerki-funtzioak izan ziren, %45 dantzakoak, eta %18 multidisziplinarioak Jatorriaren aldetik, funtzioen %41 Euskal Herriko produkzioak ziren, %31 Estatuko beste alde batzuetakoak, eta %28 atzerriarrak.

dFERIAk ikus-entzuleei eskaintzen dien antzerki eta dantza jaialdiarekin batera, jarduera profesional betea izan zen: bilerak, topaketak, erakusketak, harreman profesionalak, proiektu-aurkezpenak, negozio-bilerak, lantegiak.

Salbuespen gisa, **25. urteurrena** ospatzeko, kaleko arteen erakusketa

bat programatu zen feria hasi aurreko larunbatean, bai eta hiriari eskainitako ikuskizun bat: **Hamlet**, hain zuzen ere, Arriaga antzokiarekin batera produzitua.

DFERIA ABROAD

dFERIAk sortzaileei -kasu honetan, Euskal Herriko sortzaileei- beren lana indartzen laguntzeko eta bultzatzeko duen asmo baitezpadako honek tresna berri bat du 2017tik, **dFERIA ABROAD** deitu duguna, zeinaren helburua merkatu berriak irekitzea baita, hala European nola Amerikan.

Zer da dFERIA ABROAD? dFERIA ABROAD **Etxepare Institutuarekin** elkarlanean egindako proiektu bat da, zeinari esker, aukera baitugu dFERIAren sustatzelana erregularizatzeko eta Donostiatik urrun dauden beste leku batzuetara luzatzeko eta hedarazteko, eta urteko beste hilabete batzuetara. Hartara, beste neurri bat ematen zaio feriarri, munduko beste ekitaldi eta jaialdiekiko lankidetzadela bide, laguntza emanez konpainiei beren ikuskizunak

Txarriboda

aurkez ditzaten, ezagutuak izan daitezten eta ikus-entzule berriak eta muga berriak irits ditzaten. 2019an, proiektu honen bigarren edizioa egin zen, eta honako lankidetzak hauek izan genituen:

- a) MAPAS, Hego Atlantikoko Arte Performatiboaren Merkatua, Tenerifen, Kanariar Uharteetan. Uztailean izan zen, eta gure parte-hartzailea: **Amour**, Marie de Jongh Taldea (teatro).
- b) MID, Brasiliako (Brasil) Nazioarteko Dantza Mugimendua. Apirilean parte hartu zuen: **Jardín de invierno**, Cielo Raso Dantza.
- c) DOM KULTURY 13 MUZ, Kontrapunkt Festival, Szczecin-en (Polonia). Maiatzean parte hartu zuen: **Oskara**, Kukai Dantza.

Marie Antoniette (Malandain Ballet)

EKOIZPENAK

Victoria Eugenia Antzokia

arte eszenikoen arloko eragile dinamizatzailea da (antzerkia, dantza eta, gutxiago bada ere, zirkua), eta urtero, urratsez urrats, aktiboki hartzen du parte sektorea ehuntzen. Antzerkia ikuskizunen erakustoki bat baino gehiago da. Antzoki dinamikoa izan nahi du, kudeaketa-bide berriak urratuko dituen, erronka berriei ekingo diena eta erakuste hutsa baino harago iritsiko dena, konpromisoak hartuz eta modu desberdinean inplikatur proiektuetan, modu beteagoan. Gastuak partekatuz ez ezik, ikuskizunaren garapenean eta geroko bizitzan parte hartuz. Horregatik, koproduzitzeko asmoa dugu, hein batean bada ere; laguntzeko, berresteko, bultzatzeko asmoa, hots, proiektuaren parte izateko. Produizioen kostu handiek eta ondorengo banaketaren zailak bat egitera eta arriskuak hartzera behartzen gaituzte. Sortzeko arriskuak hartzera, alegia, lasaitasun handiagoz eta baliabide gehiagoz, zertarako eta emaitza artistiko onak eta ustiatze-aldi luzeagoak lortzeko.

Victoria Eugenia Antzokiak honako ikuskizun hauek koproduzitu ditu 2019an:

Marie Antoinette, Malandain Ballet Biarritz.

BALLET T proiektuaren baitako lankidetzak Malandain Ballet Biarritz Koreografia Gunearekin, eta Versaillesko Opera Real-ekin, Euskadiko Orkestra Sinfonikoarekin, Music Hall Antwerpen-ekin, Saint-Etienneko Operarekin eta Reims-eko Operarekin batera ekoitzia. Koreografia: Thierry Malandain

Musika: Joseph Haydn eta Christoph Willibald Gluck

Harri orri ar / El patio de mi casa

Pez Limbo

Antzerkigintza berriak proiektuaren barruan hautaturiko testua, Bilboko Arriaga

Antzokiak, Gasteizko Principal Antzokiak eta Victoria Eugenia Antzokiak ekoitzia (ANTZ3RKIZ), Pez Limboren lankidetzarekin.

Eszena-zuzendaria:

María Goiricelaya

Autorea: María Goiricelaya

Zaldi urdina

Artedrama + Axut!

+ Dejabu Panpin Laborategia

Eszena-zuzendaria: Ximun Fuchs

Autoreak: Unai Iturriaga

e Igor Elortza

Utzi zure mezua seinalearen

ondoren / Deje su mensaje

después de la señal,

Tanttaka Teatroa

Eszena-zuzendaria:

María Goiricelaya

Autorea: Arantza Portabales

SENTEBILIZAZIOA

Prestakuntza-jarduerak eta arte eszenikoetan sentebilizatzeko jarduerak, horra gure Unitatean modu berezian zaintzen dugun ardatza, urtean 6.000 lagun baino gehiago mugiarazten dituen topaketa, lantegi, *master class*, truke eta abarren bitartez.

DRAMATURGIA BERRIAK

Dramaturgia berriak Donostia Europako 2016ko Kultur hiriburuaren ondarea da, eta Bilboko Arriaga Antzokiarekin eta Gasteizko Principal Antzokiarekin batera darama aurrera Antzerki Unitateak. Programaren helburua sortzaileen eta dramaturgoen sare bat sortzea da, zertarako eta, ohiko bakar-lana eta hain ohiko ez den talde-lana konbinatuta, material dramatikoaren harrobia osa dezan, antzerki-konpainientzat eta sorkuntza eszenikoarentzat erreferente izango dena. Orobat, ekinbide honen helburua antzerki-testu berriak sortzea da; testua, partitura gisa ulerturik, zuzendari bati ematen zaiona eszenara dezan. Hautaturiko pertsonak, gehienez ere zortzi, obra dramatiko bat garatu beharko dute lau hilabetean, arte eszenikoetako profesionalen gidaritzapean: Patxo Telleria eta Mireia Gabilondo.

KIMU

KIMU ere Donostia Europako 2016ko Kultur Hiriburuaren ondarea da, eta Antzerki Unitateak Euskal Kultur Elkartearekin batera darama aurrera. Helburua haurrentzako autoheziketa-plan bat eratzea da antzerkiaren munduan. Hautaturiko pertsonak, gehienez ere lau, diseinaturiko autoheziketa-plana garatu beharko dute zortzi hilabetean, plan horregatik eta beren CVagatik hautatuak izan ondoren proiektuan parte hartzeko. Partaide bakoitzak gaian espezialista den norbaiten laguntza izango du, aita pontekoa izango balu bezala.

SAREKO LANA

Sareko lana beste ardatz bat da Antzerki eta Dantza Unitatean. Programa asko, edo proiektu edo ekitaldi asko, erakunde publiko zein pribatuekin lankidetzan egiten dira; hainbat erakunde edo errealitatetako kudeatzaile, artista eta sortzaileekin lankidetzan. Batasunak indarra dakar, eta hortik dator urtez urte aurkezten ditugun programen sendotasuna. Erregularitasuna eta iraunkortasuna dira epe ertainean emaitza sendoak lortzeko bermea.

El patio de mi casa

Lanak Emanaldiak Ikus-entzuleak Ordu Gaztea

Antzerkia

NEGUKO DENBORALDIA	GUZTIRA	133	228	46.098	169
Antzerki profesionala (euskaraz)		15	25	7.274	29
Antzerki profesionala (gazteleraz)		32	55	15.639	121
Haurrentzako antzerkia (euskaraz)		19	21	2.722	
Haurrentzako antzerkia (gazteleraz)		1	1	96	
Klub Aretoa (gazteleraz)		6	17	986	10
Klub Aretoa (euskaraz)		1	4	160	9
Antzerki amateurra (euskaraz)		18	21	3.010	
Antzerki amateurra (gazteleraz)		18	18	1.674	
Eskolatik Antzokira		6	45	8.543	
Eskolentzako Antzerki saioak*		1	4	957	
Kale antzerkia (euskaraz)		7	7	2.125	
Kale antzerkia (gazteleraz)		2	2	547	
Kale antzerkia (testurik gabe)		7	8	2.365	
UDAKO DENBORALDIA	GUZTIRA	19	86	22.962	456
Antzerki profesionala (euskaraz)		2	7	2.750	2
Antzerki profesionala (gazteleraz)		15	63	19.075	454
Klub Aretoa (euskaraz)		2	16	1.137	19

Dantza

GUZTIRA	45	69	16.170	103
Dantza profesionala	42	64	15.805	103
Klub Aretoa	3	5	365	0

Musikalak

GUZTIRA	3	17	8.278	175
---------	---	----	-------	-----

Zirkua

GUZTIRA	2	2	227	0
---------	---	---	-----	---

Jaialdiak

GUZTIRA	83	118	17.776	0
dFeria	48	65	13.189	0
Poltsiko Antzerkia	17	33	3.037	0
Gazteen Antzerki Topaketa	18	20	1.550	0

Jarduerak Egunak Parte-hartzaileak

Beste jarduerak

TOTAL	56	186	6.503
DANTZA	42	64	15.805
ANTZERKIA	10	24	431